

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXI.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1938, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., TOREK, 20. DECEMBRA (DEC. 20), 1938

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 248

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

LONDON POSVA- RIL FAŠISTIČNE DIKTATORJE

Združene države bodo
ščitile ameriško
ozemlje

BOJKOT NEMŠKE TRGOVINE

Lima, Peru, 19. dec. — Alf M. Landon, predsedniški kandidat republikanske stranke l. 1936 in ameriški delegat na panameriški konferenci, je včeraj povedal svetu, da Združene države ne bodo dopustile osvajanja ameriškega ozemlja po fašističnih diktatorjih ne glede na to, katera stranka bo na krmilu v Washingtonu. V svojem govoru po radiu, ki je bil razširjen po vsem svetu, je dejal, "da se navedi na ameriškem kontinentu nagrajo nad brutalnostjo diktatorskih režimov na obeh straneh tega kontinenta."

Mnogi delegatje pravijo, da je Landon v svojem govoru opazil stalne reprezentacije Argentine, ki so demonstrirali svojo mladenost napram deklaraciji solidarnosti vseh ameriških republik in skupne obrambe proti tujim agresijam. Omenil je propagando agentov totalitarnih držav, ki jo širijo v Centralni in Južni Ameriki, ter naglasil, da bodo Združene države še nadalje usmerjale svojo politiko v smislu Monroejeve doktrine, ki je bila proglašena pred sto leti in to ne glede na voline izide. Poveljali je zunanjo politiko državnega tajnika Hulla, ki je izboljšala odnose med Združenimi državami in Južno Ameriko.

Argentinska delegacija hoče ustaviti vtis, da Združene države ogražajo male države v Južni Ameriki. Naglašala je, da ni nobene garancije, da se bo politika "dobrega sosedstva" nadaljevala potem, ko bo predsednik Roosevelt zapustil Belo hišo.

San Jose, Costa Rica, 19. dec. — Tukajšnji list "Prensa Libre" je objavil uvodnik, v katerem pravi, da ameriškim republikam preti nevarnost ekonomskega prodiranja in oboroženega napada s strani totalitarnih držav. V napadu bodo uporabljale vojske in letalske sile proti sili, da jih ne bo nadela slična usoda kot nekatere evropske države, v katerih so fašisti zaslužili ljudstvo. List pravi, da časopisje v latinski Ameriki, ki piše o imperializmu Združenih držav, le ponavlja nacijsko propagando. "Nemška trgovinska mornarica je oborožena in ta vozi naše najboljše proizvode v Evropo," piše list. "Bankirji, trgovci, plantažniki in vse demokratične sile v obeh Amerikah se morajo združiti in pognati ameriške trgovinske parnike iz ameriških pristanišč."

Nacijske aktivnosti v Argentini

Politika dobrega
sosedstva je farsa

Buenos Aires, Argentina, 19. dec. — Več mladinskih grup je na delu, da uveri 12,000,000 prebivalcev v Argentini o nevarnosti imperializma Združenih držav. Te imajo oporo pri fašističnih voditeljev, agentih Mussolinija in Hitlerja.

Fašisti svariijo Argentino, naj ne udeležijo iluzijam. O Rooseveltovi politiki "dobrega sosedstva" pravijo, da je slepilo in farsa. Kljub policijski prepove-

Domače vesti

Uspeh Slovenke v radiu
Sharon, Pa. — Vsako soboto ob 11:45 poje Rozi Mliakar slovenske in angleške pesmi na sharonski radiopostaji. Rozi je stara 21 let in njeno lepo petje zanje pohvaljo z vseh strani. Vsi rojaki, ki jih doseže ta postaja, bi jo morali slišati. Čestitke in najlepša voščila vrlemu slovenskemu dekletu!

Nov grob v Leadville

Leadville, Co. — Dne 16. t. m. je tu umrl Jos. Gruđen, star 48 let in rojen v Mali vasi pri Grosuplju na Dolenjskem. V Ameriki je bival 25 let in bil je dolgoletni član, večkratni tajnik in leta 1933 delegat društva 278 SNPJ. Tu zapušta ženo, pet otrok in brata.

Parlamentarne volitve v Slovačiji

Vladna stranka
dobila 90 odstotkov
glasov

Bratislava, Čehoslovačija, 19. dec. — Pri prvih parlamentarnih volitvah, ko so Slovaki volili poslane, je bila vladna stranka, ki jo vodil predsednik republikanskega parlamenta, dr. Tiso, ki je bil 1. decembra imenovan za premierja in notranjega ministra avtonomne slovaške države, je bil nosilec liste ljudske stranke. Med kandidati je bilo nekaj Nemcev in Madžarov, toda nobenega Čeha ali žida, dasi jih več tisoč živi v Slovačiji.

Poročilo se glasi, da je bilo 90 odstotkov glasov oddanih kandidatom vladne stranke.

Lewis proti ustanovi tretje stranke

Nestranskarstva liga
bo bojkotirala
gibanja

Washington, D. C., 19. dec. — John L. Lewis, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je izjavil, da bo Delavska nestranskarstva liga bojkotirala gibanja za ustanovitev tretje politične stranke, ker hoče ostati v demokratičnih vrstah. On je načelnik te lige, ki je podpirala kandidate demokratske stranke pri zadnjih volitvah.

Lewis je dejal, da bo sklical konvencijo lige prihodnje poletje, na kateri bodo delegatje razpravljali o tretjem terminu predsednika Roosevelta. Če Roosevelt ne bo več kandidiral, bo liga instruira svoje delegate, naj na konvenciji demokratske stranke l. 1940 agitirajo, da bo imenovala progresivca za predsedniški in podpredsedniški urad.

Nekateri pravijo, da se je Lewis izrekel proti ustanovitvi tretje politične stranke na apel iz Bele hiše. Predsednik Roosevelt je baje proti temu, da bi progresivci in liberalci formalizirali tretjo politično stranko.

di, skušajo fašisti obdržati shode v glavnem mestu Argentine.

Dve fašistični organizaciji sta zelo aktivni v protiameriški agitaciji. To sta Narodna mladinska zveza in Civilna legija. Gibanje slednje alič gibanju Hitlerjevih rjavosrajčnikov v Nemčiji. Legijo je ustanovil Jose Felix Uriburu, ki je vladal Argentino kot militaristični diktator od l. 1922 do 1932.

POLITIČNO OZAD- JE VELIKE SLE- PARSKE AFERE

Visoki uradniki zaplete-
ni v zaroto

VELEPOROTA NA DELU

NEW YORK, 19. dec. — Zda se se pričela širiti poročila, da je Philip Musica, italijanski slepar, ukradel \$18,000,000, da utihne Črno roko, teroristično italijansko organizacijo, katere člani so mu bili vedno za petami in mu grozili, da ga bodo razgalili. Črna roka ne pusti pri miru onih, ki bi radi zakrili svojo temno preteklost. To pojasnjuje, zakaj je Musica kradel. Bal se je ljudi, ki so izsiljevali denar od njega. Senca Mafije je bila poleg njega, ko si je končal življenje zadnji petek po odkritju sleparij.

New York, 19. dec. — Federalne avtoritete še nočejo objaviti izpovedi italijanskih bratov Musica, v kateri sta orisala sleparije članov njune družine v prošlosti. Iz tega sklepa, da so visoki federalni in državni uradniki sodelovali s švinderji. Informacije, ki so jih federalne avtoritete dobile v zvezi s sleparskimi manipulacijami lekarniške firme McKesson & Robbins, v katerih gre za osemnajst milijonov dolarjev, bodo služile preiskovalcem. Uradnikom, ki so zapleteni v zaroto, preti prosekucija.

Preiskovalci hočejo ugotoviti zveze, katere je imel F. Donald Coster, bivši jetnik in predsednik lekarniške firme, ki si je končal življenje zadnji petek, ko je bila sleparija razgaljena. Njegovo pravo ime je bilo Philip Musica. Domneva je, da on in njegovi bratje ne bi mogli toliko let skrivati sleparij, če ne bi imeli protekcije pri visokih federalnih in državnih uradnikih.

Dva prominentna politika iz Connecticuta, ki sta vodila publiciteto za sleparja, bosta pozvana pred federalno veleporoto. To sta Archibald McNeil, bivši član eksekutivnega odbora demokratske stranke, in Harry E. MacKenzie, republikanski politik.

George Musica, eden izmed

Mussolini otvoril rudarsko mesto

Diktator omenil eko-
nomsko obleganje

Carbonia, Sardinija, 19. dec. — Diktator Mussolini je včeraj slovesno otvoril to novo rudarsko mesto v južnem delu Sardinije, kjer je pred enim letom bilo še močvirje. Tu sta bili zapuščeni in mrzlica, zdaj pa se kraj ponaša s cestami in dobro pitno vodo.

Mussolini je v svojem govoru poveljeval razvoj tega kraja, kjer se nahaja premog. Italija je spet napravila korak naprej v svoji kampanji gospodarske neodvisnosti. Diktator je omenil "ekonomsko obleganje" Italije, katerega je odredila Liga narodov pred tremi leti, ko so fašistične čete invadirale Abesinijo. "Takrat so italijanske žene prispevale državi zlate prstane in a tem pomagale pri razbijanju sramotnega ekonomskega obleganja," je rekel diktator. "Narod, ki je pripravljen na take žrtve, sme odločno gledati vsem in vsakemu v oči."

Mussolini, katerega so spremljali visoki fašistični uradniki, je dospel v pristanišče otoka Sardinije na križarki Bolzano.

Nemške kokoši zanemarjajo dolžnosti!

Berlin, 19. dec. — Nemške kokoši niso storile svoje dolžnosti napram domovini! Tako pravi naznanilo nacijskega poljedelskega ministra. Izgleda se premalo jajec. Povprečno bi morala vsaka kokoš znesti 140 jajec na leto, a jih je le 90. Nacijski minister je naznanil, da bodo v Nemčiji vzgojili boljše pasmo kokoši, da se produkcija jajec poveča.

treh bratov, ki so bili aretirani, bo danes nastopil pred federalnim sodnikom Bondyjem. On je obtožen zarote in falsifikacije finančnih poročil lekarniške firme, katere je predložil federalni borzni komisiji. Arthur Musica je izjavil zadnji petek, da ni kriv, in Robert Musica, ki je paradiral pod prilikom Dietrich, je tudi dejal, da je nedolžen. Kupčije z orožjem, ki so jih bratje vodili, bodo pojasnjene pri nadaljnjih zaslišanjih.

TOKIJSKA VLADA KRITIZIRA AME- RIŠKO AKCIJO

Finančna pomoč Kitaj-
ski vznemirja
Japonce

VELIKE JAPONSKE IZGUBE

Tokio, 19. dec. — Zunanji urad je naznanil, da bo protestiral v Washingtonu, ker je Eksportno-importna banka, finančna ustanova ameriške vlade, posodila Kitajski 25 milijonov dolarjev za financiranje izvoza ameriških farmakih in tovarniških produktov na Kitajsko.

Tokijaki list Asahi je objavil uvodnik, v katerem kritizira to akcijo ameriške vlade. Očita ji, da priliva olje na ogenj, ker se hoče maščevati nad Japoncem, ki se je izrekla za preklic pogodbe devetorice, politike "odprtih vrat" na Kitajskem. "Sklepati moramo, da hočejo Združene države podaljšati sovražnosti na Kitajskem," pravi list.

Cungking, Kitajska, 19. dec. — Uradni kitajski krogi so silno veseli, ker so dobili posojilo od ameriške vladne banke. To smatrajo za diplomatsko zmago in dokaz, da so Amerika in druge demokratične države na strani Kitajske in simpatizirajo z njo v borbi, ki jo vodi proti japonskim imperialistom. To posojilo — pravijo — se lahko smatra za zavarovalnico ameriških interesov na Kitajskem.

Sanghaj, 19. dec. — Rumena reka je po deževnih nalivih prestopila svoje bregove in poplavlja šest distriktov v provinci Kiangsi. Ta provinca leži okrog 400 milj severozapadno od Sanghaja.

Naraščajoča voda je podrla nasipe v bližini Kaifenga in poplavlja velik kos ozemlja. Vse vojne operacije na tem ozemlju so bile ustavljene.

General Cen Ceng, kitajski letalski podminister, poroča o ogromnih japonskih izgubah. Okrog 270,000 japonskih vojakov je bilo ubitih in ranjenih v bitkah, ki so se vršile v dolinah ob reki Jangtse od junija do oktobra. Japonci so žrtvovali 30,000 vojakov samo v kampanji, da dobijo kos ozemlja ob progi Nančang-Kiukiang železnice.

Hitlerjev, Mussoli- njev komunizem!

Gonja zoper "bele
žide" in buržuje

Chicago, — (Chicago Daily News). — Hitler in Mussolini nastopata v vlogi branitelja Evrope pred komunizmom, njuna kampanja pa dokazuje, da se nacijski in fašistični režim razlikuje od komunističnega v Rusiji le v formi, ne pa v bistvu. Hitler zaplenjuje židovsko lastnino in katoliško lastnino in pravkar je poslal v London dr. Schachta a predlogom, da Angleži in Američani lahko pomagajo židom v Nemčiji z nakupovanjem nemškega blaga, ki ga naj plačajo v gotovini in del tega skupice pojde kot odkupnina za Jude!

Značilna je še ena vest iz Berlina. Oblasveni nacijski organ Schwartz Korps je zadnje dni začel kampanjo zoper "bele Jude." S tem so označeni Nemci, ki so sicer Arijci, ki se pa prav tako pehajo za dobički in ki so neskrupulozni glede sredstev kot "črni Jude." To pomeni, da prihaja v interesu drugega nacijskega režima zaplenjevanje privatnih premoženj onih bogatih Nemcev, nežidovskih kapitalistov, ki niso ali nečejo biti člani nacijske stranke. Zda bodo spoznali, da jim je Hitlerjev nacizem prav tako nevaren, kakor bi jim bil komunizem...

Mussolini v Italiji, ki je začel svojo kariero kot anarhist in ki se danes sovraži buržuje, katere predstavlja Chamberlain na Angliškem, je prišel zadnji teden z gonjo, ki spominja na Ru-sijo v prvih stopnjah boljševizma. Njegov list Popolo d'Italia je odprl kampanjo zoper buržuj-ski srednji stan v Italiji, o katerem piše, da je prav tako za-bit kot je bil proletariat... Mussolini je posnemal Hitlerja tudi v tem, da je prišil žide v Italijo na zamenjavo njihovih zemljišč in poslopj za državne bonde. Na ta način pridejo vsa židov-ska posestva v roke države.

Fašisti ne bodo odnehali v vojni

Barcelonska vlada
se mora podati

Burgos, 19. dec. — Predstav-niki španskega fašističnega re-žima v Burgosu so izjavili, da ci-vilna vojna ne bo končana, dok-ler se ne bo španska ljudska vlada brezpogojno podala.

Deževje na vseh frontah ovi-ra vojne operacije, toda fašistič-ni letalski napadi na španska mesta se nadaljujejo. V zadnjih dneh so uprizorili več navalov na mesta med Barcelono in Ali-canto. V napadu na Perello so fašistični letalci vrgli veliko številno bomb, ki so uničile čez 150 hiš. Koliko ljudi je bilo ubi-tih in ranjenih, ni znano.

Hendaye, Francija, 19. dec. — Uporniško toptništvo je včeraj bombardiralo lojalistične utrd-be na fronti v severni Katalo-niji. Bombardiranje je sledilo le-talskim napadom na postojanke vladnega vojaštva.

Roosevelt naj išče premirje na Španskem?

London, 19. dec. — Arthur Beverly Baxter, konservativni poslanec v angleškem parlamen-tu in politični člankar, je vče-raj v listu The Sunday Graphi-cu apeliral na predsednika Roo-sevelta, naj poskuša aranžirati štirindvajseturno premirje v civilni vojni na Španskem čez božične praznike. "Roosevelt je v stanu z eno samo gesto navdu-šiti človeštvo za dobro stvar," piše Baxter.

MEHIKA SKLENI- LA NOVO KUPČI- JO Z NEMČIJO

Velika porast nemške
trgovine v Mehiki

WASHINGTON ZAIN- TERESIRAN V KUPČIJO

Mexico City, 19. dec. — Me-hiška vlada je pravkar sklenila kupčijo z Nemčijo glede proda-je olja v vsoti \$17,000,000. Ta vsota bo le deloma pokrita z go-tovino, kajti Mehika bo dobila v zameno za olje stroje in druge pro-dukte iz Nemčije.

Nemčija je silno povečala tr-govino z Mehiko, odkar je sled-nja konfiscirala lastnino ameri-ških, angleških in drugih zu-nanjih oljnih kompanij. Zase-ga je bila odročena 18. marca tega leta in kmalu potem je an-gleška vlada pretrgala diploma-tične odnose z Mehiko v znak protesta.

Pri kupčiji med Mehiko in Nemčijo je posredoval W. R. Davis, ameriški oljni magnat iz New Yorka.

Mehiški predsednik Lazaro Cardenas je sicer izjavil kmalu po konfiskaciji lastnine oljnih kompanij, da Mehika ne bo pro-dajala olja fašističnim državam, toda besede ni držal. Nekaj me-secev pozneje je dejal, "da je prisiljen iskati trge za olje v fašističnih državah, ker ga demo-kratične nečejo kupovati." Po-leg Nemčiji prodaja Mehika olje tudi Italiji in Japoncu.

Zda je mehiška vlada nazna-nila zasego sladkornih plantaž ameriške United Sugar Co. Plantaže bo razdelila med revne kmete. Te po uradnem poročilu, ki je bilo nedavno objavljeno, obsegajo okrog 75,000 akrov zemlje.

Washington, D. C., 19. dec. — Uradniki federalnega državne-ga departmana se zanimajo za pravkar sklenjeno kupčijo med Mehiko in Nemčijo, ki se tiče prodajanja mehiškega olja iz oljnikov ameriških kompanij, katere je Mehika zasegla. Do-lej se državni departman ni vmešaval v manjše kupčije med Mehiko in fašističnimi državami, v zadnjem slučaju pa se obe-ta ameriška intervencija. Ame-rika bo odločno nastopila proti Mehiki, ako ne bo plačala odškodnine za konfiscirano lastni-no kakor je obljubila.

Rim govori o vojni s Francijo

Odgovornost
bo nosila Francija

Rim, 19. dec. — List "Rela-zione Internazionale", glasilo italijanskega zunanega urada, je prvič omenilo možnost vojne med Italijo in Francijo. Ta ima biti vrhovna posredoval-ka v sporu med Italijo in Fran-cijo.

Konflikt med Italijo in Fran-cijo so provocirale demonstra-cije italijanskih fašistov, ki so zahtevali aneksijo Tunisa, francoske kolonije v severni Af-riki, in drugega ozemlja, ki je pod francosko kontrolo.

"Ako bo vojna edini možni iz-hod, bo Francija nosila odgovor-nost," piše fašistični list. "Ita-lija bo vztrajala v svoji kampa-nji, da doseže določene cilje in stremiljenja. Mi se zavedamo, da bo odločitev padla v nekaj me-secih in smo na to tudi priprav-ljeni."

List dostavlja, da se bo v o-dločilnem momentu izkazala u-činkovitost osi Rim-Berlin, kar morajo v Parizu upoštevati.

Izhod iz močvirja. (Narissal Jerger.)

Joachim von Ribbentrop, nemški zunanji ministler, in Georges Bonnet, francoski zunanji minister, podpisata prijateljski pakt v navzočnosti drugih visokih uradnikov.

SIGRID UNDET:

JENNY

ROMAN

Poslovenil Fran Albrecht

"Na Piazzale Michelangelo sem videl berača brez rok, in zavestja so mu čepele kar vrh ram. Neki nemški doktor, s katerim sva skupaj stanovala, je rekel, da ima lastno vilo pri Fiesolu."

"No, pa kaj ni prav tako?"

"Pri nas doma se uče pohabljeni delati," je oporekel Helge. "Tako se lahko sami na pošten način prebijejo."

"Za vilo pa je težko da zadošča," je rekla ona in se zasmejala.

"Pa kljub temu, ali si je mogoče misliti kaj bolj demoralizujočega kot živeti od tega, da razkazuje svojo pohabljenost?"

"Tako ali tako, zavest, da je kdo pohabljen, gotovo zmerom učinkuje demoralizirajoče."

"Pa vžle temu živeti od tega, da se vzbuja sočutje ljudi?"

"A kdor je pohabljen, itak ve, da ga bodo pomilovali in da mora sprejemati pomoč — bodi od ljudi ali pa od boga —"

Jenny je stopila nekaj stopnic kvišku ter dvignila konček zavese pri vratih, ki je bila podobna mahedravni žimnici. Obstali so sredi majcene cerkve.

Na oltarju je gorela luč. V raznolikem sijaju se je lomil svet v medenih žarkih glorijske vrh tabernaklja, migotal nemirno po svečnikih in kovinskih predmetih teh barval papirnatih cvetlice v vazah na oltarju s krvavordečo in zlatorumeno barvo. Svečnik je s hrptom proti občinstvu brez glasu čital iz knjige; nekaj ministrantov je švigalo sem in tja, se priklanjalo in križalo ter delalo nekake gibe, katerih smisla Helge ni razumel.

Sicer pa je bil ves mali cerkveni prostor potopljen v mrak — v obeh stranskih kapelicah so brlele majcene nočne svetilke, viseče na temno lesketajocih se kovinskih verigah pred podobami, ki so bile videti bolj mrke nego tema.

Jenny Winge je pokleknila na pleteno klopi. Položila je svoje sklenjene roke predse na pult in narahlo postrani upognila svojo glavo nazaj, tako da se je njen profil ostro odražal od mehkega zlatega sijaja luči, ki ji je blestel na visoko počesanem vencu las ter se blago prelival po njenem slokem, golem, obokanem vratu.

Heggen in Ahlin sta si neilčno vzela dva slama stola s kupa, ki je bil naložen okoli enega izmed stebrov.

Prav za prav je bila ta tiha božja služba pred jutranjim svitom nekaj čisto svojega in polna ubranosti. Gram je napeto sledil sleherni kretnji duhovnikov pred oltarjem. Eden izmed ministrantov mu je obesil bel prt z zlatim križem okrog ram. Zdaj je vzel duhoven monštranco iz omarice nad oltarjem, se obrnil in jo visoko dvignil v luč. Dečki so zavijali kardinale; kmalu nato je zavel oster, sladkoben dim dol proti njim. No, Helge je zaman čakal godbe ali petja.

Gospodična Winge, ki je po vsej priliki nekoliko koketirala s katolicizmom, je pokleknila. Heggen je sedel in strmel naravnost na oltar — eno roko je položil Franciški Jahrmannovi okrog rame — ta je zadremala in se prižela k njemu. Ahlina ni mogel videti, ta je sedel za stebrom in je gotovo takisto spal.

Sicer pa je bilo čudno, sedeti tu s temi docela tujimi ljudmi. Helge se je čutil samega — a to zdaj ni bolelo. Vrnilo se mu je ono prosto, srečno razpoloženje od sinočnjega večera. Motril je druge — obe mladi dekleti. Jenny in Franciška — zdaj je vedel za njuni imeni, veliko več pa tudi ne. In nobena njiju ni slutila, kaj je pomenilo zanj, da sedi tukaj — kaj vse je zdaj pustil za sabo, vse tiste bolesterne borbe doma, iz katerih se je iztrgal, ovire, skozi katere se je prebiral, sponke, ki so ga vklepale. In začutil je neko čudežno, skoraj ošabno veselje ob tej misli in oči so mu z blagim pomilovanjem zrlle na te dve ženski. — Takile mladi stvarci kot Cesca in Jenny, zeleni in sveži, z majhnimi neovrgljivimi nazori za svojima belima, gladkima, mladodekliskima čeloma. Dve sveži, čedni punčki, ki sta hodili svojo ravno pot skozi življenje, si morali tu pa tam, kakor za zabavo, odstraniti kak kamenček s poti, o usodah kot je njegova pa se jima niti sanjalo ni.

Planil je, ko se ga je Heggen dotaknil za ramo, in zardel. Zakinkal je bil.

"Ste tudi vi malo zadremali, kot vidim," je rekel Heggen.

Zunaj so stale visoke hiše v sivem somraku — spale z zaprtimi oknicami v vseh nadstropjih. V stranski ulici je drdraje priropotala mimo cestna železnica, po kamenitem tlaku se je primajal izvošček, tu pa tam se je priplazila po pločniku kaka premrta, zaspana postava.

Krenili so na cesto, ob katere izhodu se je videl obelisk pred cerkvijo Trinita dei Monti — belu se odražalo od črnih cerov na Pinciju. Žive duše nikjer in niti glasu razen glasov lastnih korakov po kamenju in majhne fontane, ki je žuborela nekje na dvorišču. Daleč tam gori je skozi tišino pljuskal na Monte Pinciu vodomet v svojo kamenito kotanjo. Helge je spoznal ta glas in ko so šli za zvokom, je šinil vanj tenak, nežen curek blaženstva — bilo je, kakor da ga tam gori ob tem brizgajočem viru pod ceri čaka njegovo lastno veselje od sinoči.

Obrnil se je k Jenny Winge, ne sluteč, da so njegove oči in njegov glas prosili za njegovo majhno radost.

"Tam gori sem stal sinoči in gledal, kako je zahajalo sonce. Bilo je tako nekaj čudnega, bi dejal. Leta in leta sem delal za to — moja želja je bila, da bi postal arheolog. Po svojem drugem izpitu pa sem se moral lotiti učiteljevanja. Zmerom sem čakal dneva, da pridem sem — se takorekoč pripravljaj nanj. Pa vendar — ko sem potem stal tu — tako nedoma — je bilo, kakor da sem bil popolnoma nepripravljen."

"Da," je rekla Jenny, "jaz to prav dobro razumem."

"Sicer pa, ko sem včeraj stopil z vlaka, se je takoj vse razgrnilo pred mano: razvaline Termov, težke, žolte razvaline, obisane s solncem — sredi tega pa lične nove zgradbe s kavarnami in kinematografi, cestno železnico na trgu z nasadi in prekrasnimi vodometi s svojimi prepolnimi kotanjami —. Staro zidovje sredi modernih četrti in mestnega trušča na okrog — prav to se mi je videlo tako lepo."

"Da," je rekla ona z vedrim glasom in prikimala. "Tudi jaz imam to tako na vso moč rada."

"In nato sem šel navzdol. Novi in stari vek drug ob drugem! In povsod vodometi, žuboreč in šumeč in pljuskajoč. Sel sem naravnost proti Svetemu Petru; zmračilo se je, ko sem prišel tja, in stal sem tam in gledal tista dva vodometi. Tu v mestu gotovo žubore po cele noči?"

"Po cele noči, kamor človek pride, sliši skoraj povsod same vodomete. Saj so tu ceste ponoči tako tihe. Tam, kjer stanujeva gospodična Jahrmannova in jaz, je majhna fontana na dvorišču. Pred svojima sobama imava balkon in če je zvečer lepo, posedava tam zunaj in poslušava dolgo v noč to žuborenje."

Sedla je na kamenito ograjo. Helge Gram pa je obstal na istem mestu, kot prejšnji večer in se zagledal preko mesta, ki je ležalo tam s svojimi vršaci v ozadju, sivobelimi in preperelemi, pod nebom, ki je bilo tako jasno in čisto kakor na visokem pogorju. S polnimi pljuči je vdihaval ledenomrzli, čisti zrak.

"Nikjer na svetu," je rekla Jenny Winge, "niso jutra taka kot v Rimu. Občutek imam, kakor da vse mesto spi neko spanje, ki je zmerom lažje in lažje — nenadno pa se prebudi, vse spočito in sveže. Heggen meni, da je to zaradi oboknic — tu nimamo nikjer šip, kamor bi se upirala jutranja luč."

Sedela sta tam obrnjena s hrptom proti jutranjemu svitu in zlatemu nebu, od katerega so se trdo in ostro ertale krone pinj na Medicijevem vrtu in oba mala cerkvena stolpa z zastavicami na vrhu. Ni še vzhlo sonce. A siva gruča hiš tam spodaj je že pričela izžarevati barve — bilo je, kakor da se je zidovje na čudežen način od znotraj vse presijalo — nekaj hiš je zažarelo, dokler niso zasijale v čisto rožnati barvi, se nekatere zalesketale vse rumene, druge vse bele. Vile tam zunaj na temnem grebenu Monte Maria so se dvigale bleščeče izmed sivih trati in črnih cipres.

Dokler ni zdajci šinil lesket kakor zvezda tam zunaj na višini za mestom; tam je le bila neka šipa, ki je zazrcalila prvi solnični žarek. Temno listje je vzplamenelo kakor olivno zlato.

(Dolje prinanj.)

Henry Worthington:

Biserna ovratnica

"Trenutek počakajte, Barter," je pridržal Herwood, šef znane zlatarne Herwood & Co., svoje ga knjigovodjo. "Tu imate potrdila za biserno ovratnico, ki jo bomo te dni dobili iz Amsterdama. Takoj ko bo dospela, jo stehtajte in ugotovite, ako njena teža ustreza opisu; potem jo pa vknjizite..."

Barter se je vrnil v svojo pisarno in je pregledal papirje. "Za vraga!" je vzkliknil. "Sestdeset tisoč dolarjev za biserno ovratnico!" Za nekaj trenutkov je pozabil na svoje delo. Sestde-

set tisoč dolarjev! In čez nekaj dni si bo ta krasen nakit najbrže kakšno razvajeno bitje ravnodušno ali kvečjemu z nežnim veseljem obesilo na vrat. Sestdeset tisoč dolarjev! Vajta, ki jo navađen smrtnik vse življenje s trdim delom komaj prisluži.

Kaj je prav za prav on sam dosegel v teh tridesetih letih, ko je dan za dnem zapisoval številke v razpredelnice knjig? Niti toliko ni zaslužil, da bi si kaj prihranil za stara leta, da bi jih preživel v kar najskromnejših razmerah! Sestdeset tisoč dolarjev! Naposled bi bil prost vsakdanjih skrbi! Potovati, ogledati si svet! Živeti, na koncu vseh koncev le živeti!

Na lepem je občutil Barter, da se mu je v možgane prikradla neka misel in se v njih vsidrila. Treba je bilo samo enega dejanja, ki bi ga osrečilo za vedno in ga iztrgalo iz tega življenja slaboplačane delovne živali. Mora se polastiti te biserne ovratnice!

Priložnosti za to je bilo dovolj. Samo previden mora biti, zgrabit mora pravi trenutek. Zanj, ki že trideset let pozna vse navede svojega šefa, to ne bo pretežko! Sum ne bo padel nanj...

Svoj načrt je Barter lažje uresničil, kakor si je bil mislil. Čez dva dni je dospela ovratnica, in Herwood jo je površno po-

gledal in jo izročil svojemu knjigovodji, da bi pregledal potrdila in jo vpisal v knjigo. V Barterjevi pisalni mizi je ležala že natančno ponarejena ovratnica, ki jo je bil naročil po natančnem opisu pristne. Čez dobro uro je odnesel ponarejeno ovratnico Herwoodu.

Prišel je baš o pravem trenutku: Herwood je imel polne roke dela in je ponarejeno ovratnico, ne da bi jo natančneje pogledal, spravil v svojo oklopno blagajno. Prvi korak je bil že storjen in Barter ni mogel več nazaj. Mrzel pot ga je obilil, ko je spet sedel za svojo pisalno mizo, kjer je čakal ure, ko bo lahko zapustil pisarno. Še nobeno popoldne se ni Barterju zdelo tako dolgo, ko ta dan; oddahnil se je šele, ko so se za njim zaprla vrata njegove skromne sobice.

***

Po večerji se je Barter zabaval tako, da je prelagal ovratnico iz roke v roko. Jasnjo je bilo, da bodo v kar najkrajšem času opazili zamenjavo. Herwood bi sicer jamčil za njegovo poštenost in vestnost; vsekako si bo pa rajši vzel dopust in bo biser neopazno prodal. Petdeset tisoč dolarjev bo zadoščalo, da bo na stara leta neskrbno živel. Z ostalimi desetimi tisočaki bo pa uresničil vse svoje krasne načrte...

Ko je potrkalo na vrata, mu je planila vsa kri v glavo. Po bliskovito je spustil ovratnico v svoj žep. Vstopila je njegova gospodinja.

"Prosila bi vas za majhno uslugo, gospod Barter," je dejala. "Moja sestra me je poklicala. Njena mala hčerka je bolna in rada bi prečula noč pri njej. Ali bi bili tako ljubezni in bi si danes sami pripravili čaj v kuhinji..."

"Kajpak si ga bom!" je hitel odgovarjati Barter, da bi pogovor kolikor mogoče hitro končal. "Mislim, da se bom že sam postregel." Njegov glas je bil še zmerom nekoliko hripav.

Ko je gospodinja odšla, je hotel Barter priti s svojim položajem na čisto. Tako ne gre dalje! Navaditi se mora obvladati svoje živce. Od tega je zdaj vse odvisno. Če bo jutri, ko vsak dan vrtil svojo službo, ne bo moglo nič izdati njegovega notranjega razpoloženja; delati mora tako, ko po navadi.

Zakaj bi se neki bal? Ali ni kupil posameznih ponarejenih biserov v različnih trgovinah, tako da ne more nanj pasti niti najmanjši sum?

In nazadnje, za najsrajnejši primer ima še zmerom sredstvo, ki bo jamčilo vsaj njegovo osebno varnost: v svoji omari ima spravljeno steklenico z raztopino klorove kisline. Dovolj, da bisere v zadnjem trenutku, ko bi že stražniki trkali na vrata, spusti v steklenico, kjer bi se brez sledu raztopili. Ako potlej raztopino zlije stran, mu živ krst ne more več dokazati, da je imel kdaj dragoceno ovratnico...

***

To premišljevanje je Barterju spet vrnilo zaupanje vase. Prižgal si je, ko sleherni večer, pipo, sedel h kaminu in razpletal svoje misli. Potovanja, sinje tropsko nebo, Indija, fakirji, Hinduji...

Dolgo je že tako sanjal, ko je opazil, da je ogenj v kaminu že davno ugasnil. Pri svitu obločnice, ki je njena svetloba pa-

Three Age Groups Where Tuberculosis Takes Heavy Toll

Babies under one year are safer today from tuberculosis than was the case in 1925. Ten years ago, 1,300 infants less than one year old died of tuberculosis in this country, while in recent years the annual toll has been 670. The disease is not inherited, but young children are liable to be innocent victims if they are exposed to persons who have active tuberculosis. Christmas Seals are enabling parents to learn more about tuberculosis, thereby protecting their children.

Young girls are particularly susceptible to tuberculosis. Intensive efforts, financed by Christmas Seals, are directed toward turning back the threat of this disease from young people. Many schools and colleges throughout the country recommend tuberculin testing and X-ray testing to discover whether or not their students have tuberculosis. Out of 200 persons who die every day from tuberculosis in the United States, 33 are between the ages of 15 and 25.

While more women than men are victims of tuberculosis up to 30 years of age, the toll among men 40 to 65 years of age is approximately twice that among women of the same age. Medical authorities emphasize the importance of parents being free from tuberculosis in order to reduce the danger of infecting their children. The anti-tuberculosis movement receives its main support from Christmas Seals.

HUMOR

Pomota

Gost: "Poslušajte, gospod plačilni, usteli ste se!"

Natakar: "Kako je to mogoče?"

Gost: "Prišli ste tudi datum, a danes nismo 2. temveč 3."

Vljudnost

Avtobus je bil poln do zadnjega kotička. Na zadnji postaji je vstopilo ljubko, mlado dekle.

Neki starejši gospod je vstal s svojega sedišča.

"Najlepša hvala," je dejala mlada dama, "prosim, ne vstajajte!"

"Starejši gospod je zamahnil s klobukom. "Jaz..."

"Ne, hvala — rajši stojim!"

"Toda..."

"Nikakor ne bom prenesla, da bi vi stali zaradi mene!"

"Ah saj ne, saj bom samo izstopil!"

Rožnate krpe

"Tone, kakšen pa si? Zakaj ti je pa mati postavila v hlače rožnate krpe?"

"Motiš se, to niso krpe, to sem jaz sam."

Premeteni knjigovodja

Tramvaj je bil tako natrpan, ko sploh more biti natrpan kjeebenhavski tramvaj. Tri dame, ki je od njih vsaka mislila, da ima večjo pravico do sedišča, ko knjigovodja Larsen, so stale in

ARTISTS MAY GAZE ON THE LANDSCAPE AND THRILL.

BUT FOR RUBBER-NECKED DRIVERS IT'S COURTING A SPILL!

—National Safety Council

strmele v srečnega knjigovodja, ki je sedel na oblažinem dežju, ki je imel od njega prav vsakdo, kdor je plačal za vožnjo 20 orov. Larsen je čutil pogled treh dam, razgrnil je časopis, skrnil za njim in sedel ko pri "Zakaj bi moral prav jaz vstati," si je mislil, in miril svet. A premoč in zavest da niti sta bili preveliki, zato vstal, kajpak nerad, in dejal najbolj vljudno: "Ali smem nuditi najstarejši dami od svoj sedišča?"

Nobena izmed dam se ni niti niti, in Larsen je dovoljno spet sedel nazaj.

BUY CHRISTMAS SEALS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročniki. List Prosveta stane za vse članke, za članke ali nečlane \$1.50 na eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroba, reči, da je list predrag za članke S.N.P.J. List Prosveta je vada lastna in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

1 tednik in.....	4.00	Za Cloro in Chicago je.....	\$7.50
2 tednika in.....	2.00	1 tednik in.....	6.00
3 tednika in.....	2.40	2 tednika in.....	3.50
4 tednika in.....	1.30	3 tednika in.....	2.70
5 tednikov in.....	0.00	4 tednika in.....	1.50
Za Zdrav. države in Kanado \$6.00		5 tednikov in.....	1.00
Za Evropo je.....	\$9.00		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

Poljano:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se uresniči pred od družine in bo zahteval sam svoj list Prosveta, bode moral tisti član in dotična družina, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista. V obtem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, odaj mora upravništvo znati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA S.N.P.J., 2657 New Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polnitem naročnino za list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime.....

Naziv.....

Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2).....

3).....

4).....

5).....

Mesto.....

Nov naročnik.....